

Djurens Rätts politiska prioriteringar

För ett djurvänligare Sverige och EU

På djurens sida sedan 1882

Djurens Rätt arbetar för att göra skillnad för de djur som är flest och har det sämst. Det har vi gjort sedan 1882. Med målinriktade kampanjer, företags-samarbeten och politiskt påverkansarbete är vi en av världens ledande djurrätts- och djurskyddsorganisationer, med närmare 50 000 medlemmar i Sverige.

Vi strävar efter en värld där djur respekteras som kännande individer med rätt till sina egna liv. Då lidandet djur utsätts för inte hindras av nationsgränser, arbetar vi både lokalt och globalt för att göra största möjliga skillnad för djuren. Djurens Rätt samarbetar med systerorganisationer, forskare, företag, myndigheter och aktörer i civilsamhället.

Våra uppdragsgivare är kycklingarna, hönorna, fiskarna, korna, grisarna och de andra djuren som är i behov av vår hjälp – vi finns för att ge dem en röst och försvara deras rättigheter.

Vi står alltid på djurens sida.

1. Förbjud turbokyklingarna

Kyklingar är de landlevande djur som är flest och har det sämst. Uppfödningen av turbokyklingar är inte förenlig med djurskyddslagen och är ett systematiskt djurplågeri. En lagstadgad utfasning av turbokyklingar kan åstadkommas utifrån djurskyddslagens skrivningar om avel.

Ungefär 98 procent av alla kycklingar som föds upp i Sveriges djurfabriker är turbokyklingar. De är dömda till ett liv av lidande där de tvingas att växa så snabbt att de får ont och svårt att röra sig, samt får fler sjukdomar och högre dödlighet. Under deras 35 dagar i livet förväntas de växa från 40 gram till två kilo, och utrymmet de har att växa på är mindre än ett A4-papper per kyckling. Djurskyddslagens skrivning om rätt till att bete sig naturligt behöver tydliggöras genom krav på artspecifik inredning och minskad trängsel för kycklingar.

Skandalerna inom kycklingindustrin uppdagas med jämna mellanrum och rör allt från hur kycklingarna föds upp, transporteras och slaktas, till hur smitta sprids på anläggningarna och hur avelsdjuren tvingas till svält för att inte växa för snabbt. Uppfödningen av turbokyklingar är inte förenlig med djurskyddslagen och är ett systematiskt djurplågeri.

Sverige har mycket att lära från sina grannländer. Norge har en betydligt högre andel hälsosamma raser, och Danmark har beslutat att den statliga upphandlingen av turbokyklingar ska fasas ut samtidigt som man ska verka för ett förbud på EU-nivå.

2. Förbjud burarna

Idag hålls inga hönor i bur i Sverige men utan ett lagstadgat förbud finns det en risk att burhållning av hönor återkommer. Burhållningen har stora djurvälferdsbrister och har skadat Sveriges anseende på djurskyddsområdet. Sverige behöver därför införa ett förbud mot burhållning av hönor.

Hundratusentals hönor har tidigare suttit i burar i Sverige. I burarna kan hönorna inte utföra naturliga beteenden som att sträcka på vingarna, picka, sandbada eller dra sig undan för att kunna lägga sina ägg i fred. Sedan 1980-talet har andelen hönor som hålls i burar gått från 80 procent till noll år 2025. Det är primärt ett resultat av Djurens Rätts arbete med konsumentupplysning, aktiva konsumentval och att vi har bett företag att fasa ut burägg. Nu måste politikerna ta sitt ansvar för att ett lagstadgat förbud mot hönor i bur ska komma på plats.

3. Förbud pälsdjursfarmning

De sista svenska minkfarmerna i Sverige har avvecklats, efter långvarigt påverkansarbete inte minst från Djurens Rätt. Den svenska djurskyddslagen är tydlig med att djur har rätt till naturligt beteende, något som inte har varit förenligt med hur minkar hållits i trånga gallerburar inom den svenska pälsdjursfarmningen. Nu måste regeringen säkerställa att ett nationellt förbud mot pälsdjursfarmning införs.

Regeringen avsatte 180 miljoner kronor för frivillig avveckling av svensk minkfarmning för åren 2024 och 2025, och meddelade samtidigt att ett förbud mot pälsdjursfarmning ska utredas. Branschorganisationen Svensk Mink har välkomnat avvecklingsstödet och alla minkfarmer har ansökt om att få del av det.

Det framgångsrika europeiska medborgarinitiativet Fur Free Europe syftar till att förbjuda pälsdjursfarmning inom EU samt handel med päls på EU:s inre marknad. Djurens Rätt är en av en handfull initiativtagare och bidrog med nästan 100 000 signaturer till de 1,5 miljoner underskrifter som samlades in. EU-kommissionen väntas ta ställning senast 2026, och redan nu har fler än 20 av de 27 medlemsländerna introducerat, eller närmast sig, ett förbud. Sverige får inte halka efter utan måste införa ett förbud mot pälsdjursfarmning omgående. Sveriges linje i EU behöver också vara att stötta förbudet i hela unionen.

4. Prioritera djurväl-färden – tillsätt en djurskyddsminister

Djurskyddet blir ständigt nedprioriterat när ansvariga samtidigt ska se till näringens ekonomiska intressen. Sverige behöver därför inrätta en djurskyddsminister och en djurskyddsmyndighet som kan stå upp för djurskydd och -välfärd.

Inför riksdagsvalet 2022 samlade Djurens Rätt in fler än 35 000 underskrifter med uppmaningen att tillsätta en djurskyddsminister. Behovet av en starkare politisk röst för djuren har sedan dess gjort sig påmint genom utredningen "Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd SOU 2024:56" som la fram flera förslag för höjd lönsamhet till djurindustrin på bekostnad av ett försämrat djurskydd.

Grundproblemet är att det politiska ansvaret för djurens välfärd idag sammanfaller med ansvaret att främja lantbrukets ekonomiska intressen. Att inrätta en djurskyddsminister och en expertmyndighet för djurskydd skulle spegla en grundläggande värdering i samhället om en etisk hänsyn till djur. Det skulle också säkerställa att djurens perspektiv blir synliggjort i politiska beslut, att befintlig lagstiftning efterlevs och uppdateras, och att kunskapen om djurskydd och djurhållning i samhället stärks.

Att en minister får djurskydd i sin titel skulle vara i linje med att EU från och med nuvarande mandatperiod har en kommissionär med djurskydd i titeln. Utöver det signalvärdet så innebär det högre status och mer resurser till djurskyddsfrågor.

5. Stoppa massdödandet av tuppsycklingar

Hälften av alla kycklingar som kläcks i äggfabrikerna är tuppar. Eftersom tuppsycklingarna inte lägger ägg, eller är tillräckligt snabbväxande för köttproduktion, ses de som svinn och dödas direkt efter att de kläckts. I Sverige rör det sig om ungefär fem miljoner kycklingar per år. Genom att könssortera äggen i ett tidigt skede skulle äggen kunna användas eller kasseras i stället. Sverige behöver förbjuda avlivning av tuppsycklingar och stödja en omställning för tidig könssortering av ägg.

Eftersom de nykläckta tuppsycklingarna inte har något ekonomiskt värde för industrin, används maceration (malning), gasning eller halsdislokation (vridning av nacken), för att döda dem under deras första levnadsdag.

Tyskland, Frankrike, Österrike och Italien har infört lagstiftning som skyddar tuppsycklingarna från att dödas direkt efter kläckning, och i Norge har könssorterande företag börjat etablera sig.

För att hindra ett stort djurlidande så bör Sverige anta ett förbud mot avlivning av tuppsycklingar till förmån för tidig könssortering av ägg, främja införandet av metoder inom tidig könssortering av ägg, samt arbeta för heltäckande lagstiftning på EU-nivå inom både avel och slakt.

6. Främja djurfri forskning

För att komma bort från omoderna och plågsamma djurförsök behöver Sverige investera i helt djurfria forsknings- och testmetoder och bli ledande inom Life Science. Det behövs även en handlingsplan för utfasningen, och för att sprida kunskap måste finansieringen av Sveriges 3R-center återställas.

Ny teknik öppnar en väg bort från plågsamma försök där djur utsätts för smärta och annat lidande. Dessutom har djurfria forsknings- och testmetoder potential att vara effektivare och mer tillförlitliga än djurförsök. Djurfria metoder därtill ofta billigare att använda än djurförsök men att utveckla nya metoder kräver ekonomiska satsningar. För att utveckla Sverige som forskningsnation vill vi att de 15 miljoner som i dagsläget är öronmärkta till att utveckla djurfri forskningsmetoder åtminstone tiodubblas till 150 miljoner kronor.

Det behövs även en handlingsplan som samordnar initiativ inom redan pågående forskning och påskyndar övergången till djurfria metoder. Som ett komplement till en nationell handlingsplan bör handlingsplaner även tas fram inom respektive område som idag använder djur i sin försöksverksamhet.

Sveriges 3R-center har sedan 2017 fungerat som ett kompetenscentrum gällande att ersätta, minska och förfina användningen av djurförsök. De har finansierats med 15 öronmärkta miljoner per år, något som försvann i budgeten för 2024 och som ledde till att nio av tolv anställda varslades. Djurens Rätt arbetar för att finansieringen av Sveriges 3R-center åtminstone ska återgå till tidigare nivå.

7. Stärk djurskyddet i samband med slakt

Djurens Rätt föreslår att det snarast införs slutdatum för användning av plågsamma bedövningsmetoder vid slakt. Det behövs också mer resurser till forskning om alternativ till den plågsamma koldioxidbedövningen av grisar och fiskar samt ett krav på kamerabevakning på slakterierna.

Grisar bedövas med koldioxidgas, trots att det är känt att metoden orsakar ångest, smärta och andnöd. Även för fiskar är koldioxidbedövning fortfarande en tillåten och förekommande metod i Sverige, trots att det orsakar starkt obehag och stress. . Slagbedövning och elbedövning är bättre alternativ, förutsatt att det utförs på rätt sätt och är anpassade efter art. När vattenbruksbranschen växer och allt fler fiskfabriker etableras i Sverige är det brådskande att införa bättre djurskyddslagstiftning för fiskarna. Koldioxidbedövning av både grisar och fiskar måste fasas ut, och det behövs satsningar på fortsatt forskning och utveckling av bättre metoder.

Många kycklingar och hönor hängs upp i benen och doppas i elektrifierade vattenbad inför slakt. Det är inte ovanligt att de på grund av det höga tempot får elstötter i vingarna eller råkar skällas levande. Bedövning med elbad kan förbjudas med en kort avvecklingsperiod, eftersom det redan finns alternativ.

Ett införande av kamerabevakning på slakterier föreslogs av en statlig utredning 2023. Obligatorisk kamerabevakning med ljudupptagning är en viktig del i att stärka djurskyddet i samband med slakt och kravet bör införas snarast. Kamerabevakning är och ska inte vara en ersättning för den fysiska djurskyddskontrollen på plats, men ett viktigt komplement. Den kan bidra till att brister upptäcks, förbättrad utbildningen av personal och stärkt egenkontroll på slakterierna.

8. Främja produktion och konsumtion av växtbaserad mat

Sverige behöver sätta mål för kraftigt ökad produktion och förädling av växtbaserad mat. Målen behöver omfatta hela livsmedelskedjan och kopplas till konkreta åtgärder för genomförande.

En övergång till mer växtbaserade livsmedel är centralt för att komma närmare de globala målen och kan samtidigt bidra till en mer differentierad och konkurrenskraftig livsmedelskedja. Trots det fortsätter Sverige att betala ut omfattande stödbelopp till animalieproduktion, inklusive storskalig sådan. Stöden inom livsmedelsproduktionen behöver stötta omställningen till mer växtbaserat istället för att som nu nästan uteslutande gynna djuruppfödning och foderproduktion till djur. Sverige bör också inom ramen för EU-samarbetet arbeta för likvärdiga konkurrensvillkor för produktion av växtbaserad mat som för animalieproduktion.

Mer behöver göras för att stimulera utvecklingen av växtbaserade produkter, inklusive växtbaserade proteiner. I Sverige finns många innovativa företagare som står redo att expandera och möta efterfrågan när den globala marknaden för växtbaserad mat och dryck växer. Det är en mycket positiv utveckling för klimat, miljö, hälsa och djurvälstånd. Det innebär också nya affärsmöjligheter för svensk livsmedelsproduktion och bidrar till en levande landsbygd.

Stora delar av den svenska animalieproduktionen är idag sårbar för störningar, som kan få långtgående konsekvenser för både livsmedelsproduktionen och djurvälståndet i händelse av kris eller krig. Växtbaserade livsmedel har däremot stor potential med avseende på att stärka landets livsmedelsberedskap. Mer växtbaserad produktion och konsumtion minskar sårbarheten eftersom det som odlas används till livsmedel för humankonsumtion i stället för som foder till djur. Det ger en mer effektiv användning av odlingsmarken och minskar behovet av att använda mark som är mindre lämpad för matproduktion.

9. Minska köttkonsumtionen kraftigt till 2030

Sverige behöver anta mål om kraftigt minskad köttkonsumtion till 2030, med politiskt styrda verksamheter, inte minst kommuner, i fronten för genomförandet. Djurens Rätt vill se en minskning av antalet individer i djurfabrikerna med 70 % till 2030. När en ökad andel av maten är växtbaserad skapas ekonomiskt utrymme att ställa högre djurskydds krav på animaliska livsmedel. Genom högre djurskydds krav vid upphandlingar kan djurskyddet utvecklas både i Sverige och utomlands.

Att den höga köttkonsumtionen behöver minska råder det stor enighet om. Med minskad köttkonsumtion förbättras förutsättningarna för djurhållning med hög djurvälstånd, där varje djurindivid kan ges omsorg. Utöver de uppenbara djuretiska vinsterna kan minskad köttkonsumtion, och bättre djurvälstånd, också bidra till att uppfylla flera av FN:s globala hållbarhetsmål.

Minskad köttkonsumtion är ett kraftfullt verktyg för att bekämpa klimatförändringarna och minskar risken för framtida pandemier. Antibiotikaanvändning i djurindustrin globalt innebär en stor risk för antibiotikaresistens, ett av de största hoten mot den globala folkhälsan. Minskad animaliekonsumtion innebär också att stora arealer odlingsyta frigörs från produktion av djurfoder och kan istället användas för att mätta fler människor. Flertalet forskningsstudier slår fast att den höga köttkonsumtionen bidrar till ohälsa och sjukdomar som övervikt, hjärt- och kärlsjukdomar och cancer.

10. Gör EU:s nya djurskyddslagstiftning ambitiös

Glappet mellan forskningen och EU:s nuvarande djurskyddsregler är stort. Därför måste den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning resultera i en ambitiös och heltäckande lagstiftning som sätter djuren i första rummet.

EU-kommissionen påbörjade år 2020 en översyn av EU:s djurskyddslagstiftning som en del av Jord till bord-strategin. Fyra lagstiftningspaket som täcker hela djurens liv skulle presenteras – hur djuren hålls, hur de transporteras, hur de slaktas och djurskyddsmärkning av animaliska livsmedel. Lagstiftningen skulle presenteras hösten 2023 men EU-kommissionen backade och lade bara fram ett förslag om djurtransporter. Kommissionen har avisat att resterande delar ska presenteras under 2026. Mycket står således på spel för miljarder djur i Europa. Sverige måste agera för att lagstiftningsarbetet kommer vidare i EU och visa vägen genom att gå före med starkare djurskyddslagstiftning på nationell nivå.

Tack vare ditt stöd gör vi tillsammans skillnad för alla de djur som lider och utnyttjas i djurförsök, på pälsdjursfarmer och i djurfabriker. Stöd arbetet för djuren genom att bli månads-givare eller ge en gåva.

Kontakta oss angående djurpolitiska frågor:

Sebastian Wiklund,
Samhällspolitisk chef, Djurens Rätt
sebastian.wiklund@djurensratt.se

Djurens Rätt
08-555 914 00
info@djurenstratt.se
www.djurenstratt.se
Plusgiro: 90 10 87-7